

Höjdarnas dragkamp

Personfixeringen i mediernas rapportering av dagspolitiken är ingen ny företeelse. Enväldiga monarker och härförare har i alla tider förskräckt och förtjusat massorna. Förr gav detta upphov till vilda rykten om allt från stormansgärningar till bestialiska våldsdåd. Nuförtiden är hjälte- och skurkberättelserna vanligtvis mindre drastiska, men visst finns det alltså en dramatisk ådra i mediernas iscensättningar.

Tänk blott på det gångna årets ledande duellanter Saddam Hussein och Georg W. Bush eller på det inhemska skådespelet kring Anneli Jäätteenmäki och Paavo Lipponen. I bägge fallen handlar det om en regelrätt följetong i massmedierna, med en knorr i slutet av varje kapitel. Visserligen räcker det ofta med att hålla den tröstlösa intrigen i *Njals saga* i minnet. Hämnden blir alltid utmätt.

Detta är en grovt förenklad beskrivning av samhällsutvecklingen. Till och med i Mellanöstern är hämndspiralen endast en av flera drivkrafter i den politiska processen. Bakom hela härvan ligger ett antal vitt skilda och oförenliga intressen och värderingar: västmakternas längtan efter billig olja, Europas skuld känslor över andra världskrigets folk mord, Israels starka band till Förenta staterna, arabvärldens ovilja att moderniseras i västerländsk riktning ...

Tack och lov är problemen inte alls lika monumentala i Finland. Ändå vore det viktigt att vår journalist- och forskarkår mera medvetet skulle granska de strukturella drivkrafter och intressen som ligger bakom de inhemska politikernas ställningstaganden och konfrontationer.

Strax före julen gav Anneli Jäätteenmäki en intressant intervju för tidskriften *Image*, i vilken hon gjorde gällande att politiken i Finland i praktiken styrs av tre maktgrupper, nämligen socialdemokratiska partiet, fackförbunden och Sanoma-imperiet. Bedömningen skall förstås ses mot bakgrunden av hennes egna skärmytslingar, men den pekar i mitt tycke i rätt riktning.

Vill man leka med historiska paralleller är SDP dagens dominerande adelsparti, medan fackförbunden i likhet med det forna bondeståndet försöker bevaka den skattebetalande befolkningens intressen. Sanoma-imperiet har för sin del samma strategiska position som prästeståndet. Vill man vara på den säkra sidan gäller det att få *Helsingin Sanomats* välsignelse.

Borgarståndet då? Jo, det består av resten av det politiska etablissemangen, såsom riksdagsledamöter och kommunalpampar, samt av näringslivets toppskikt, vars metoder att påverka samhällsutvecklingen har förblivit tämligen oförändrade genom seklen.

Helsingin Sanomats enastående starka position i offentligheten har länge varit föremål för debatt. Av någon anledning har man dock inte alls uppmärksammat hur öppet denna formidabla drake nuförtiden vågar nagelfara Finlands statsledning.

På självständighetsdagen 2003 publicerade tidningen en ledare, i vilken president Halonen och utrikesminister Tuomioja kraftigt kritiserades för den avvaktande linje som har börjat göra sig gällande i Finlands EU-politik. Några veckor senare påpekade en av tidningens mest uppskattade kolumnister Erkki Pennanen att presidenten tolkade vår nya grundlag fel när hon i en intervju i samma organ lät förstå att hon har rätt att leda också landets EU-politik.

Det är förstås möjligt att *Helsingin Sanomat* och parhästarna Halonen–Tuomioja småningom ingår ett stilleståndsavtal. Men det torde knappast ske över en natt, i synnerhet som parterna har så olika uppfattningar om Finlands grundlag och säkerhetspolitiska behov.